

Sporcuların duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ özelliklerinin incelenmesi**Oğuzhan ÇALI¹**¹Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sivas, Türkiye**Araştırma Makalesi/Research Article****DOI: 10.70736/ijoess.1736**Gönderi Tarihi/ Received:
29.07.2025Kabul Tarihi/ Accepted:
12.09.2025Online Yayın Tarihi/ Published:
15.09.2025**Öz**

Bu araştırma, sporcuların duygusal zekâ ve ahlaki zekâ özelliklerini değerlendirerek, bu kavramların spor ortamındaki etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Örneklem seçiminde kolay örnekleme yöntemi tercih edilmiş ve araştırmaya gönüllü katılmak isteyen 456 sporcu dahil edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet, spor türü ve spor yılı gibi bilgilerini edinmek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, katılımcıların duygusal ve ahlaki zekâ düzeylerini değerlendirmek için “Duygusal Zekâ Ölçeği” ve “Yakut-Ahlaki Zekâ Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler parametrik varsayımları sağladığından, cinsiyet ve spor türü değişkenlerinin analizinde Bağımsız Örneklem t-testi, spor yılı değişkeninin analizinde ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Etki büyüklüğünü değerlendirmede Cohen-d ve eta-kare değerlerine başvurulmuştur. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Katsayısı analizi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, sporcuların duygusal zekâ ve Yakut-Ahlaki zekâ düzeylerinin, spor türü ve spor yılı değişkenlerine göre farklılık gösterebildiği, cinsiyet değişkenine göre ise farklılık göstermediği ortaya konulmuştur. Duygusal zekâ ile Yakut-Ahlaki zekâ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunması, bu iki yapının birbiriyle yakından ilişkili olduğunu ve duygusal becerilerin ahlaki karar süreçlerini destekleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, sporun yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda duygusal ve ahlaki gelişimi de destekleyen önemli bir sosyal alan olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki zekâ, duygusal zekâ, sporcu***Investigation of emotional intelligence and yakut-moral intelligence characteristics of athletes*****Abstract**

This study aims to evaluate athletes' emotional intelligence and moral intelligence characteristics and to reveal the impact of these concepts within the sports context. The research employed a quantitative research design using the relational survey model. Convenience sampling was preferred in sample selection, and a total of 456 athletes who voluntarily agreed to participate were included. A “Personal Information Form” was used to collect data on participants' gender, type of sport, and years of sports experience. In addition, the “Emotional Intelligence Scale” and the “Yakut-Moral Intelligence Scale” were administered to assess participants' emotional and moral intelligence levels. Since the data met parametric assumptions, Independent Samples t-test was conducted for gender and type of sport variables, while One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used for the years of sports experience variable. Effect sizes were evaluated using Cohen's d and eta-squared values. To examine the relationship between the variables, Pearson's Correlation Coefficient analysis was performed. The findings revealed that athletes' emotional and Yakut-Moral intelligence levels differed according to type of sport and years of sports experience, but did not differ by gender. The discovery of a positive and significant correlation between emotional intelligence and Yakut-Moral intelligence indicates that these two constructs are closely related, and that emotional skills play a supportive role in moral decision-making processes. These results highlight that sports are not only a means of physical development but also an important social domain fostering emotional and moral growth.

Keywords: Athlete, emotional intelligence, moral intelligence**Sorumlu Yazar/ Corresponded Author:** Oğuzhan ÇALI, E-posta/ e-mail: oguzhancali@cumhuriyet.edu.tr

GİRİŞ

Duygusal zekâ, bireyin hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını algılama, anlama ve yönetme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Goleman (1996), bu kavramı öz farkındalık, öz yönetim, motivasyon, empati ve sosyal beceriler olmak üzere beş temel bileşenden oluşan bir yetkinlik olarak ele almıştır. Duygusal zekanın, öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir yapı sergilediği, aynı zamanda bireyin yaşamda başarılı olabilmesi açısından kritik bir unsur olduğu belirtilmektedir. Konrad ve Claudia (2001), duygusal zekayı bireyin sosyal kabiliyetleriyle ilişkilendirerek, olumsuz duyguları olumlu duygularla dönüştürme, zorlayıcı durumlar karşısında pozitif bir bakış açısını sürdürebilme, empati geliştirme ve sağlıklı davranışlar sergileyebilme kapasitesi olarak değerlendirmiştir. Bunun yanı sıra, duygusal zekâ, kişinin kendi öz benliğini tanıması ve kendisine karşı samimi olması, duygularını etkili bir şekilde ifade edebilmesi açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir. Neha (2022), duygusal zekanın stres yönetimi ve stresli durumlarla başa çıkma süreçlerinde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Ayrıca, bireyin etkili iletişim kurabilmesi, kendi duygusal durumunu doğru bir şekilde değerlendirebilmesi ve uygun biçimde yönlendirebilmesi açısından temel bir yetkinlik olarak kabul edilmektedir. Duygusal zekâ, sporcuların hem bireysel hem de sosyal düzeyde duygularını tanıma, yönetme ve anlamlandırma yetisini kapsayan kritik bir psikolojik beceri olarak görülmektedir. Bu yetkinlik, özellikle yüksek baskı altında karar alma süreçlerini iyileştirme, takım içi iletişimi güçlendirme, motivasyonu sürdürebilme ve stres yönetimi gibi performansı doğrudan etkileyen unsurlar üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Mayer ve ark., 2004).

Sporcuların hem bireysel hem de sosyal alanlarda etkili kararlar almasını sağlayan önemli bilişsel ve davranışsal biri de ahlaki zekâdır (Lennick & Kiel, 2005). Lennick ve Kiel (2005), ahlaki zekâyı dürüstlük, sorumluluk, şefkat ve affetme gibi evrensel insani ilkelerin kişisel değerlere, hedeflere ve eylemlere uygulanmasını sağlayan zihinsel bir kapasite olarak tanımlamaktadır. Ahlaki zekâ, etik ilkelerin karar süreçlerine entegre edilmesine yardımcı olarak bireyin eylemlerini değer temelli bir yaklaşımla yönlendirir (Clarken, 2010). Borba (2001), ahlaki zekânın empati, vicdan, özdenetim, saygı, nezaket, hoşgörü ve adalet olmak üzere yedi temel erdemi içerdiğini belirtmektedir. Bu erdemler, bireylerin ahlaki muhakeme becerilerini güçlendirerek etik duyarlılık ve toplumsal uyum kazanmalarına katkı sağlar. Spor, adil oyun, kurallara uyum ve karşılıklı saygıyı pekiştirerek bu süreçte önemli bir rol üstlenir. Rekabetin ahlaki sınırlar içinde yürütülmesi, sporcuların adalet, dürüstlük ve sorumluluk gibi değerleri deneyimlemesini sağlayarak etik gelişimlerine katkıda bulunur (Shrout ve ark., 2017).

Spor, bireylerin ahlaki değerlerini ve kişilik gelişimlerini destekleyen önemli bir araç olarak görülmektedir. Coşku, sportmenlik, sorumluluk, dürüstlük, fair play, disiplin ve iş birliği gibi değerler, spor etkinlikleri aracılığıyla bireylerin tutumlarını ve davranışlarını olumlu yönde şekillendirmektedir (Meo, 2019). Hsu ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan deneysel araştırma, beden eğitimi ve spor derslerinde kişisel ve sosyal sorumluluk eğitimi yaklaşımının öğrencilerin ahlaki tutumlarını güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Minazova ve arkadaşları (2019), fiziksel eğitimin öğrencilerin ahlaki değerlerini analiz etmede önemli bir rol oynadığını ve bu süreçlerin gelecek nesillerin etik temellerini güçlendirmek amacıyla kullanılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, Syafruddin ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan araştırmada, fiziksel eğitim öğrenme yaklaşımlarının öğrencilerin psikolojik ve ahlaki gelişimlerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, sporun yalnızca fiziksel bir aktivite olmanın ötesinde, bireylerin etik ve kişisel gelişimlerini destekleyen kritik bir unsur olduğunu göstermektedir.

Bu araştırma, sporcuların duygusal zekâ ve ahlaki zekâ özelliklerini değerlendirerek, bu iki kavramın spor ortamındaki etkisini ve bireysel gelişime katkısını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Duygusal zekâ, sporcuların rekabet ortamında stresle başa çıkma, motivasyonu sürdürme ve takım içi iletişimi güçlendirme süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır (Mayer ve ark., 2004). Öte yandan ahlaki zekâ, bireyin etik değerleri içselleştirmesi ve karar alma mekanizmalarına entegre etmesi açısından önem taşımakta olup, adalet, dürüstlük, empati ve sportmenlik gibi unsurların sporcuların tutum ve davranışlarını nasıl şekillendirdiğini analiz etmeyi hedeflemektedir (Borba, 2001; Lennick & Kiel, 2005). Bu doğrultuda, çalışmanın temel amacı, sporcuların duygusal ve ahlaki zekâ özelliklerini nasıl sergilediklerini incelemektir.

Bu araştırmanın bulguları, spor eğitiminde yalnızca fiziksel becerilerin değil, ahlaki ve psikolojik gelişimin de kritik olduğunu bilimsel olarak gösterecektir. Bu sonuçlar; antrenörlere, beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ve spor psikologlarına doğrudan fayda sağlayacak somut uygulamalara dönüşecektir. Antrenörlerin sporculara etik davranışları nasıl öğretebileceğine dair hazır eğitim programları, zorlu durumlarda etik karar almayı kolaylaştıran pratik uygulamalar ve sporcuların ahlaki gelişimini destekleyen psikolojik müdahale yöntemleri geliştirilebilecektir.

YÖNTEM

Araştırma modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, araştırılan problemin mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla kullanılan bir yöntem olup, veri toplama sürecinde geniş ölçekli bir bakış açısı sunar (Fraenkel & Wallen, 2006). İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha fazla değişken arasındaki değişim ve etkileşimleri belirlemek için kullanılan araştırma desenlerinden biridir (Karasar, 2017). Araştırmada değişkenler arasındaki ilişkileri analiz etmek amacıyla korelasyon analizi uygulanmıştır.

Araştırma grubu

Evren büyüklüğü kesin olarak bilinmediğinden, Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından önerilen metodolojiye uygun olarak, $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyinde ve $\pm 0,05$ örnekleme hatası ile evreni temsil edebilecek güvenilir bir örneklem büyüklüğünün 384 olduğu kabul edilmiştir. Bu değer, istatistiksel olarak kabul edilebilir hata payları içinde kalmak kaydıyla, evrenin genel özelliklerini yansıtan geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilmesine olanak sağlamaktadır. Belirlenen örneklem büyüklüğü dikkate alınarak, araştırmaya gönüllü katılım gösteren toplam 456 sporcu örneklem grubuna dahil edilmiştir. Örneklem seçiminde kolay örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem, araştırmacıların zaman ve maliyet gibi sınırlılıkların yanı sıra uygulama kolaylığı göz önünde bulundurularak sıklıkla başvurdukları bir örnekleme tekniğidir (Baştürk & Taştepe, 2013). Araştırma öncesinde, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü, Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu'ndan (31/05/2025 tarihli ve E-50704946-050.04-521719 sayılı) yazılı izin alınmıştır. Örneklem grubuna ait temel demografik özellikler ve dağılımlar, araştırmanın veri analiz sürecinde sağlıklı çıkarımlar yapılabilmesi adına Tablo 1'de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

Değişkenler	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Erkek	279	64,6
	Kadın	153	35,4
Spor Branşı Türü	Bireysel	234	54,2
	Takım	198	45,8
Spor Yılı	0-2 Yıl	63	14,6
	3-4 Yıl	144	33,3
	5-6 Yıl	54	12,5
	7 ve üzeri Yıl	171	39,6
Toplam		432	100

Katılımcıların %64,6'sını (n=279) erkekler, %35,4'ünü (n=153) ise kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %54,2'si (n=234) bireysel spor branşlarıyla, %45,8'i (n=198) ise takım sporlarıyla ilgilenmektedir. Bireysel sporlarla uğraşanların oranı daha yüksek olmakla birlikte, her iki spor türü de örneklem içerisinde benzer oranlarda temsil edilmektedir. Spor yapma süresi değişkeni incelendiğinde, katılımcıların %14,6'sının (n=63) 0-2 yıldır, %33,3'ünün (n=144) 3-4 yıldır, %12,5'inin (n=54) 5-6 yıldır ve %39,6'sının (n=171) 7 yıl ve daha uzun süredir spor yaptığı görülmektedir. Bu bulgular, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%72,9) üç yıl ve üzerinde bir spor geçmişine sahip olduğunu ortaya koymakta; dolayısıyla örneklem grubunun genel olarak deneyimli sporculardan oluştuğunu göstermektedir.

Veri toplama araçları

Araştırmada, katılımcıların cinsiyet, spor türü ve spor yılı gibi temel demografik bilgilerini edinmek amacıyla, araştırmacılar tarafından tasarlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, bireylerin duygusal ve ahlaki zekâ düzeylerini değerlendirmek için “Duygusal Zekâ Ölçeği” ve “Yakut-Ahlaki Zekâ Ölçeği” uygulanmıştır. Bu ölçme araçlarının birlikte kullanılması, katılımcıların psikolojik ve etik yönelimlerini kapsamlı bir şekilde analiz etme imkânı sağlamaktadır.

Duygusal Zekâ Ölçeği: Lee ve Kwak (2012) tarafından geliştirilen, Kayıhan ve Arslan (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, bireylerin duygusal zekâ düzeylerini değerlendirmek amacıyla tasarlanmış olup, üç alt boyuttan oluşmaktadır: Duygusal Tanıma, Duygusal Kolaylaştırma ve Duygusal Düzenleme. Likert tipi 5 dereceli ölçek formatında yapılandırılan ölçme aracı, toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten elde edilen toplam puanın ortalamasının yüksek olması, sporcuların duygusal zekâ düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçeği Türkçeye uyarlayan araştırmacılar, ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla yaptıkları Cronbach's Alpha iç tutarlılık analizinde, alt boyutlar için güvenilirlik katsayılarının sırasıyla 0,72 (duygusal tanıma), 0,71 (duygusal kolaylaştırma) ve 0,76 (duygusal düzenleme); ölçeğin tamamı için ise 0,83 olduğunu belirtmişlerdir (Kayıhan & Arslan, 2016). Bu araştırmada gerçekleştirilen güvenilirlik analizine göre, ölçeğin tamamı için Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,80 olarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler, ölçeğin genel anlamda tatmin edici bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve duygusal zekâ düzeylerini ölçmede güvenilir bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Yakut-Ahlaki Zekâ Ölçeği: Yakut ve Yakut (2021) tarafından geliştirilen ölçek, bireylerin ahlaki zekâ seviyelerini değerlendirmek amacıyla oluşturulmuş olup, toplamda 20 maddeden oluşmaktadır. Faktör analizi sonuçlarına göre ölçek, dört temel boyut üzerinden yapılandırılmıştır: Empati, Vicdan, Öz Kontrol ve Nezaket. Ölçek puanlarının hesaplanmasında aritmetik ortalamalar kullanılmış olup, puanın 5'e yakın olması yüksek ahlaki zekâ düzeyini, 1'e yakın olması düşük ahlaki zekâ düzeyini ve 3'e yakın olması orta seviyeyi ifade etmektedir. Güvenirlilik analizi çerçevesinde yapılan değerlendirmeler sonucunda, ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısının 0,845 olduğu belirlenmiş ve bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada gerçekleştirilen güvenilirlik analizine göre, ölçeğin tamamı için Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı ,78 olarak belirlenmiştir. Yakut-Ahlaki Zekâ Ölçeği, bireylerin ahlaki zekâ kapasitesini geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirmeye imkân tanıyan bilimsel bir araç olarak kabul edilmektedir.

Verilerin analizi

Araştırmada kullanılan verilerin normallik dağılımını değerlendirmek amacıyla Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerleri incelenmiştir. Cinsiyet ve spor türü değişkenlerinin karşılaştırılması için Bağımsız örneklem t-testi, spor yılı değişkeninin analizinde ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Doğrulamalı faktör analizi için Amos programından faydalanılmıştır. Modelde standartlaştırılmış katsayılar kullanılmamıştır. Analizler, değişkenlerin ölçüm birimlerine bağlı ham (standartlaştırılmamış) değerler üzerinden yürütülmüştür. Etki büyüklüğünü değerlendirmek amacıyla Cohen-d ve eta-kare değerlerine başvurulmuştur. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Katsayısı analizi uygulanmıştır. Cohen-d değerinin 0,2'nin altında olması durumunda etki büyüklüğünün zayıf, 0,5 seviyesinde orta, 0,8'in üzerinde ise güçlü olduğu ifade edilmektedir (Can, 2013). Eta-kare değeri ise 0,01 civarında küçük, 0,06 civarında orta, 0,14 ve üzerinde ise büyük olarak yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2016). Araştırmada, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiş ve analizler bu güven aralığında gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Verilerin dağılımı

Ölçekler	$\bar{x}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha (α)
Duygusal zekâ	3,53	0,43	0,172	0,354	0,84
Yakut-Ahlaki zekâ	3,74	0,44	-1,142	1,618	0,78

Elde edilen değerlerin $\pm 2,5$ aralığında olduğu belirlenmiş ve bu doğrultuda verilerin istatistiksel olarak normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Tabachnick & Fidel, 2013). Bu nedenle, veri analiz süreçlerinde parametrik testler tercih edilmiştir. Duygusal zekâ ölçeğinin α değeri 0,84 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin “çok iyi” düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Yakut-Ahlaki zekâ ölçeğinin α değeri ise 0,78 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin “kabul edilebilir” düzeyde güvenilir olduğuna işaret etmektedir (Saruhan & Özdemirci, 2011). Kullanılan ölçeklere ilişkin Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. DFA sonucunda oluşan uyum indeksleri

Ölçekler	χ^2 / sd	GFI	AGFI	NFI	CFI	RMSEA	SRMR
Duygusal zekâ	2,42	0,96	0,88	0,97	0,96	0,07	0,53
Yakut-Ahlaki zekâ	2,18	0,95	0,90	0,96	0,92	0,06	0,61

Yapılan analizler sonucunda, χ^2/df değerinin iyi bir model uyumu sağladığı görülmektedir (Bayram, 2013). Buna ek olarak, GFI, AGFI, NFI ve CFI değerleri ile SRMR ve RMSEA indeksleri, modelin kabul edilebilir seviyede uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır (Hooper ve ark., 2008). Elde edilen bu istatistikler, ölçeğin yeterli uyum endekslerine sahip olduğunu ve geçerli bir ölçme modeli sunduğunu desteklemektedir.

Tablo 4. Sporcuların cinsiyet değişkenine göre duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ durumları

Ölçekler	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p	Cohen's d
Duygusal zekâ	Erkek	279	3,55	0,39	-1,324	0,186	0,11
	Kadın	153	3,50	0,50			
Yakut-Ahlaki zekâ	Erkek	279	3,75	0,40	-0,733	0,464	0,06
	Kadın	153	3,72	0,50			

Analiz edilen veriler doğrultusunda, sporcuların duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Etki büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde, duygusal zekâ düzeyi için hesaplanan Cohen's d değeri 0,11 olup zayıf etki büyüklüğüne işaret etmektedir. Benzer şekilde, yakut-ahlaki zekâ düzeyi için belirlenen Cohen's d değeri 0,06 olup yine zayıf düzeyde bir etkiye karşılık gelmektedir. Sonuçlar, cinsiyetin bu iki bilişsel ve etik değişken üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Sporcuların spor türü değişkenine göre duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ durumları

Ölçekler	Spor türü	N	$\bar{x}$	Ss	t	p	Cohen's d
Duygusal zekâ	Bireysel	234	3,44	0,36	5,114	0,000*	0,49
	Takım	198	3,65	0,48			

Ölçekler	Spor türü	N	$\bar{x}$	Ss	t	p	Cohen's d
Yakut-Ahlaki zekâ	Bireysel	234	3,63	0,43	5,587	0,000*	0,56
	Takım	198	3,87	0,42			

*p<0,05

Analiz edilen veriler doğrultusunda, sporcuların duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ düzeylerinin spor türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0,05). Spor türü değişkeni açısından sporcuların duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ düzeyleri takım sporları yapan bireyler lehine daha yüksek bulunmuştur. Etki büyüklüğü incelendiğinde, duygusal zekâ düzeyi için hesaplanan Cohen's d değeri 0,49 olup orta düzeyde bir etkiye işaret etmektedir. Benzer şekilde, yakut-ahlaki zekâ düzeyi için hesaplanan Cohen's d değeri 0,56 olup yine orta düzeyde bir etki büyüklüğüne karşılık gelmektedir. Bu bulgular, takım sporlarına katılımın bireylerin duygusal ve ahlaki gelişiminde belirli bir avantaj sağladığını düşündürmektedir.

Tablo 6. Sporcuların spor yılı değişkenine göre duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ durumları

Ölçekler	Spor Yılı	N	$\bar{x}$	Ss	F	p	Tukey	η^2
Duygusal zekâ	0-2 yıl ¹	63	3,60	0,43	11,561	0,000*	1-2	0,12
	3-4 yıl ²	144	3,35	0,38			1-3	
	5-6 yıl ³	54	3,82	0,26			2-3	
	7 ve üzeri ⁴	171	3,58	0,49			2-4	
Yakut-Ahlaki zekâ	0-2 yıl ¹	63	3,70	0,35	20,171	0,000*	1-2	0,07
	3-4 yıl ²	144	3,72	0,36			1-3	
	5-6 yıl ³	54	4,06	0,36			2-3	
	7 ve üzeri ⁴	171	3,67	0,47			3-4	

*p<0,05

Analiz edilen veriler doğrultusunda, sporcuların duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ düzeylerinin spor yılı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0,05). Yapılan Tukey testi analizleri doğrultusunda, spor yapma süresine bağlı olarak sporcuların duygusal zekâ düzeylerinde belirgin farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle, 0-2 yıl spor yapan bireyler ile 3-4 yıl spor yapanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuş olup, bu farklılık 0-2 yıl spor yapanlar lehine gerçekleşmiştir. Benzer şekilde, 0-2 yıl spor yapanlar ile 5-6 yıl spor yapanlar arasında gözlemlenen fark, 5-6 yıl spor yapanlar lehine olmuştur. Ayrıca, 3-4 yıl spor yapanlar ile 5-6 yıl spor yapanlar arasında da yine 5-6 yıl spor yapanlar lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, 3-4 yıl spor yapanlar ile 7 yıl ve üzeri spor yapanlar arasında, 7 yıl ve üzeri spor yapanlar lehine; 5-6 yıl spor yapanlar ile 7 yıl ve üzeri spor yapanlar arasında ise 5-6 yıl spor yapanlar lehine anlamlı farklar görülmüştür. Yakut-ahlaki zekâ düzeyine ilişkin Tukey testi sonuçlarına göre ise 5-6 yıl spor yapan bireyler,

0-2 yıl, 3-4 yıl ve 7 yıl ve üzeri spor yapan bireylere kıyasla anlamlı ölçüde daha yüksek skorlar sergilemiştir. Etki büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde, duygusal zekâ düzeyine ilişkin hesaplanan Eta kare değeri 0,12 olup orta düzeyde bir etki büyüklüğüne işaret etmektedir. Yakut-ahlaki zekâ düzeyi için belirlenen Eta kare değeri ise 0,07 olup yine orta seviyede bir etki büyüklüğüne karşılık gelmektedir. Bu bulgular, spor yapma süresinin bireylerin duygusal ve ahlaki gelişimleri üzerinde belirli bir etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Sporcuların duygusal ve yakut-ahlaki zekâ düzeyleri arasındaki ilişki

Ölçekler	Ort	N	r	p
Duygusal zekâ	3,53	432	0,499	0,000
Yakut-Ahlaki zekâ	3,74			

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, sporcuların Duygusal zekâ ile Yakut-Ahlaki zekâ düzeyleri arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = 0,499$; $p < 0,001$). Bu sonuç, bireylerin duygusal zekâ düzeyleri arttıkça ahlaki zekâ düzeylerinin de arttığını göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, sporcuların duygusal zekâ ve Yakut-Ahlaki zekâ düzeyleri, ilgili ölçekler aracılığıyla değerlendirilmektedir. Çalışmada, bireysel farklılıkları anlamaya yönelik olarak cinsiyet, spor türü ve spor yılı gibi değişkenler dikkate alınmıştır. Araştırmanın temel amacı, bu değişkenlerin duygusal zekâ ve Yakut-Ahlaki zekâ puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemektir.

Sporcuların, cinsiyet değişkenine göre, duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Tablo 4). Sporcuların benzer antrenman süreçlerinden geçmesi, ortak stres faktörlerine maruz kalması ve takım ortamında sosyal etkileşimler yaşaması, duygusal tepkilerini ve empati becerilerini cinsiyetten bağımsız olarak geliştirmelerine olanak sağlayabilir. Goleman (1995), duygusal zekânın yalnızca doğuştan gelen bir yetenek olmadığı, aynı zamanda çevresel faktörler aracılığıyla öğrenilip geliştirilebilen bir beceri olduğunu ifade etmektedir. Benzer biçimde, Mayer ve arkadaşları (2004), bireylerin duygusal zekâ seviyelerinin deneyim, eğitim ve sosyal çevre gibi etkenlerden güçlü şekilde etkilendiğini öne sürmektedir. Özellikle spor ortamlarında, bireylerin ortak deneyimler paylaşması ve etkileşimde bulunması, cinsiyet farklılıklarının etkisinin azalmasına neden olabilmektedir. Bu süreç, duygusal zekâ gelişiminin bireysel biyolojik unsurlardan çok sosyal öğrenme mekanizmalarına bağlı olarak şekillendiğini göstermektedir. Literatüre baktığımızda cinsiyet değişkenine göre araştırmalarda farklı sonuçların olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırmalar genel olarak kadınların duygusal zekâ puanlarının erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Reiff ve ark., 2001; Mandell & Pherwani, 2003; Van Rooy ve ark., 2005; Taşlıyan ve ark., 2017;). Ancak, bu bulguların aksine, erkeklerin duygusal zekâ düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğunu bildiren çalışmalar da mevcuttur (Ergin, 2000; Börekçi, 2002). Öte yandan, cinsiyete göre duygusal zekâ puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmeyen ve bu yönüyle çalışmamızla paralellik gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Dosseville ve ark., 2014; Bahadır & Adiloğulları, 2020; Tiyeç, 2024).

Ahlaki zekâ düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan araştırmalarda, cinsiyetin önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalar kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek ahlaki zekâ puanına sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Elsayed ve ark., 2024). Bununla birlikte, erkek katılımcıların daha yüksek puan aldığını rapor eden araştırmalar da mevcuttur (Olusola & Samson, 2015). Araştırma bulguları, cinsiyet değişkeninin sporcularda ahlaki zekâ üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu durum, ahlaki gelişim sürecinin biyolojik cinsiyetten bağımsız olarak, bireysel ve çevresel faktörler tarafından daha güçlü biçimde şekillendiğini düşündürmektedir.

Sporcuların, duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ düzeylerinin spor türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 5). Spor türü değişkeni açısından sporcuların duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ düzeyleri takım sporları yapan bireyler lehine daha yüksek bulunmuştur. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, duygusal zekâ ile spor türü arasındaki ilişkiye yönelik farklı bulgulara ulaşılmıştır. Salar ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan araştırmada, takım sporları ile bireysel sporlar arasında yer alan sporcuların duygusal durumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılan analizlerde, iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya konmuştur. Bu sonuç, spor türünün bireylerin duygusal durumları üzerinde belirleyici bir etken olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde, Dalbudak (2019) tarafından yürütülen çalışmada, yapılan sporun türüne göre duygusal zekâ ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Takım sporları, bireyleri sürekli olarak takım arkadaşları, antrenörler ve rakiplerle etkileşim içinde olmaya zorlar. Bu durum, empati kurma, duygusal farkındalık geliştirme ve sosyal ipuçlarını doğru yorumlama gibi duygusal zekâ bileşenlerinin gelişimini teşvik edebilir. Buna bağlı olarak, takım sporlarıyla uğraşan bireylerin bireysel spor yapanlara kıyasla daha yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip olmaları beklenen ve mantıklı bir bulgudur. Spor türü değişkeni açısından ahlaki zekâ düzeyine ilişkin literatür taramasında, mevcut çalışmamızda

elde edilen bulgularla farklılık gösteren sonuçların varlığı dikkat çekicidir. Barkın (2024) tarafından yapılan araştırmada, ahlaki zekânın alt boyutlarından olan empati alanında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ve en yüksek ortalama puanın bireysel spor dallarından olan yüzme sporcularına ait olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların genel ahlaki zekâ puan ortalamalarının daha düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca, aynı çalışmada vicdan alt boyutunda Taekwondo sporcularının ortalama puanlarının, basketbol sporcularına kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgular, elde ettiğimiz sonuçlarla çelişmekte olup, takım sporlarının ahlaki zekâ üzerinde olumlu etkisi olduğu yönündeki genel görüşle uyum göstermemektedir. Literatürdeki farklılıkların temel nedeni, örneklem gruplarındaki kültürel, sosyo-ekonomik ve yaş değişkenlerinden kaynaklanabilir. Sporcuların yakut-ahlaki zekâ düzeylerinin spor türüne göre farklılık göstermesi, özellikle takım sporları yapan bireylerde daha yüksek bulunması, takım sporlarının doğası gereği iş birliği, empati, sorumluluk paylaşımı ve etik davranışların daha çok pekiştirilmesiyle açıklanabilir. Takım sporları, sporcuların birlikte hareket etmesini, ortak hedeflere ulaşmak için bireysel çıkarlarını ikinci plana atmalarını ve diğer takım üyeleriyle etkili iletişim kurmalarını gerektirir. Bu da ahlaki zekâ gibi sosyal-duygusal becerilerin gelişimi destekleyebilir. Benzer sonuçların çıktığı araştırmalarla karşılaşmak mümkündür (Zain ve ark., 2025).

Sporcuların duygusal zekâ ve yakut-ahlaki zekâ düzeylerinin, spor yılı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0.05$). Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testleri sonucunda, spor yapma süresi arttıkça duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı farklılıkların ortaya çıktığı görülmüştür. Literatür taraması sonucunda Şen (2023) tarafından yapılan araştırmada elde ettiğimiz sonuçlara paralel olarak, duygusal zekâ alt boyutları olan, başkalarının duygularını değerlendirme, kendi duygularını değerlendirme ve kendi duygularını kontrol alt boyutları ile spor yılı arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Arribas-Galarraga ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada ise daha uzun süre spor yapan üst düzey sporcuların, daha düşük seviyede yer alan sporculara kıyasla empati, duygusal tanıma ve duygusal kontrol/düzenleme düzeylerinde daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu sonuçlar elde ettiğimiz sonuçları destekler niteliktedir. Uzun yıllar spor yapan bireyler, farklı yarışma ortamlarında yoğun duygusal deneyimler yaşamakta; başarı, başarısızlık, stres ve baskı gibi durumlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu yaşantılar, bireyin hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını tanıma, anlama ve yönetme becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilir ve buna bağlı olarak ahlaki zekâ gelişimi de desteklenebilir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, Tatlısu ve arkadaşları (2024) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, ahlaki

zekâ alt boyutlarından biri olan özdenetim boyutunda, bireylerin spor yapma süresi arttıkça ahlaki zekâ puanlarında anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir. Ancak, ahlaki zekânın diğer alt boyutlarında benzer yönde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Ahlak gelişimi kuramlarına bakıldığında, bireyin sosyal çevresinin ahlaki gelişim üzerinde temel belirleyici olduğu vurgulanmaktadır (Baymur, 1994). Uzun yıllar spor yapan bireylerin, spor ortamında kazandıkları deneyimlerin ahlaki gelişimlerini desteklediği ve bu durumun ahlaki zekâ düzeylerini olumlu etkilediği düşünülebilir.

Sporcuların duygusal zekâ ile Yakut-Ahlaki Zekâ düzeyleri arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuç, bireylerin duygusal zekâ düzeyleri arttıkça ahlaki zekâ düzeylerinin de arttığını göstermektedir. Eisenberg ve arkadaşları (2006), duygusal zekânın bileşenlerinin, bireylerin başkalarının haklarını gözetme, adil davranma ve etik kararlar alma süreçlerinde temel bir rol oynadığını belirtmektedir. Greene ve Haidt (2002) ise ahlaki yargıların yalnızca bilişsel mekanizmalarla değil, duygusal süreçlerle de şekillendiğini öne sürmektedir. Yüksek duygusal zekâyâ sahip bireylerin, ahlaki ikilemler karşısında daha sağduyulu ve vicdani kararlar verme eğiliminde olduğu düşünülebilir; dolayısıyla bu durum, bireylerin ahlaki zekâ düzeylerini olumlu yönde etkileyebilir.

Sonuç olarak; elde edilen bulgular, sporcuların duygusal zekâ ve Yakut-Ahlaki zekâ düzeylerinin, spor türü ve spor yılı gibi bireysel değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterebildiğini cinsiyet değişkenine göre ise farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Duygusal zekâ ile Yakut-Ahlaki zekâ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunması, bu iki yapının birbiriyle yakından ilişkili olduğunu ve duygusal becerilerin ahlaki karar süreçlerini destekleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, sporun yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda duygusal ve ahlaki gelişimi de destekleyen önemli bir sosyal alan olduğunu vurgulamaktadır.

Öneriler

Sporcuların duygusal ve ahlaki gelişimlerinin desteklenmesi için, sosyal-duygusal öğrenmeye dayalı programlara yer verilebilir. Uzun süreli spor katılımının bu beceriler üzerinde olumlu etkisi göz önünde bulundurularak, genç yaşta spora başlamayı teşvik edici politikalar geliştirilebilir. Araştırmanın örneklemi belirli bir bölgedeki sporcularla sınırlı olduğundan, bulguların genellenebilirliği kısıtlı olabilir. Gelecek çalışmalarda farklı yaş gruplarına, branşlara ve kültürel bağlamlara yönelik karşılaştırmalı analizlerin yapılması önerilmektedir.

Sınırlılıklar ve güçlü yönler

Bu çalışmanın başlıca sınırlılıkları; kolay örnekleme yöntemiyle seçilmiş bölgesel bir örnekleme dayanması nedeniyle bulguların genellenebilirliğinin kısıtlı olmasıdır. Çalışmanın güçlü yönleri arasında; duygusal ve ahlaki zekâ gibi iki önemli kavramı ilişkisel olarak inceleyen özgün yaklaşımı, geçerli ve güvenilir ölçeklerin kullanımı, kapsamlı istatistiksel analizler (etki büyüklüğü değerleri dahil) ve etik kurul onaylı olması sayılabilir. Bu özellikler araştırmaya metodolojik sağlamlık kazandırmakta ve spor psikolojisi literatürüne değerli katkı sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Arribas-Galarraga, S., Cecchini, J. A., Luis-De-Cos, I., Saies, E., & Luis-De Cos, G. (2019). Influence of emotional intelligence on sport performance in elite canoeist. *Journal of Human Sport and Exercise*, 15(4), 772–782. <https://doi.org/10.14198/jhse.2020.154.05>
- Bahadır, G., & Adiloğulları, İ. (2020). Spor yapan üniversite öğrencilerinde zihinsel dayanıklılık ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences*, 6(4), 117–128. <https://doi.org/10.18826/usecabd.793760>
- Barkın, M. K. (2024). *Spora bağlılık ve ahlaki zekâ etkileşimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). *Evren ve örneklem*. S. Baştürk (Ed.), Bilimsel araştırma yöntemleri (ss. 129–159). Vize Yayıncılık.
- Baymur, F. (1994). *Genel psikoloji* (11. baskı). İnkılap Kitabevi.
- Bayram, N. (2013). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Amos uygulamaları*. Ezgi Kitabevi.
- Borba, M. (2001). *Building moral intelligence: The seven essential virtues that teach kids to do the right thing*. Jossey-Bass Publishers.
- Börekçi, A. G. (2002). *Çalışma ortamlarında duygusal zekâ uygulamaları: Bir örnek* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyükoztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (22. baskı). Pegem Akademi.
- Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Clarken, R. H. (2010). *Considering moral intelligence as part of a holistic education*. American Educational Research Association Annual Meeting.
- Dalbudak, İ. (2019). *18–20 yaş arası spor yapan ve yapmayan B2 ve B3 görme engelli bireylerin duygusal zekâ ve saldırganlık düzeyleri bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Demirci, S. (2020). *Spor türünün ahlaki zekâ üzerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Dosseville, F., Laborde, S., Guillen, F., & Chaves, E. (2014). Validity of the trait emotional intelligence questionnaire in sports and its links with performance satisfaction. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(5), 481–490. <http://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.05.001>

- Eisenberg, N., Fabes, R. A., & Spinrad, T. L. (2006). Prosocial development in early adulthood: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 42(6), 991–1006. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.82.6.993>
- Elsayed, A. R., Alharbi, A. M., & Almulhem, F. A. (2024). Moral intelligence and its relationship with professional performance among intellectual education teachers in primary school. *International Journal of Instruction*, 18(1), 601–618. <https://doi.org/10.29333/iji.2025.18133a>
- Ergin, F. E. (2000). *Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zekâ düzeyi ile 16 kişilik özelliği arasında ilişki üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.
- Goleman, D. (1996). *Duygusal zekâ: Neden IQ'dan daha önemlidir* (B. S. Yüksel, Çev.). Varlık Yayınları. (Orijinal eser 1995'te yayımlandı)
- Greene, J., & Haidt, J. (2002). How (and where) does moral judgment work? *Trends in Cognitive Sciences*, 6(12), 517–523.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Hsu, W. T., Pan, M., Shang, I. W., & Hsiao, C. H. (2022). The influence of integrating moral disengagement minimization strategies into teaching personal and social responsibility on student positive and misbehaviors in physical education. *SAGE Open*, 12(4). <https://doi.org/10.1177/21582440221143359>
- Kavussanu, M., & Boardley, I. D. (2009). The moral disengagement in sport scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 31(2), 245–265. <https://doi.org/10.1123/jsep.31.1.97>
- Kayihan, Ş. N., & Arslan, S. (2016). Duygusal zekâ ölçeği: Bir ölçek uyarlama çalışması. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 7, 137–145.
- Konrad, S., & Claudia, H. (2001). *Duygularla güçlenmek* (M. Taştan, Çev.). Hayat Yayınevi.
- Lee, H., & Kwak, Y. (2012). Development and initial validation of a trait emotional intelligence scale for Korean adults. *Asia Pacific Education Review*, 13(2), 209–217. <http://doi.org/10.1007/s12564-011-9175-8>
- Lennick, D., & Kiel, F. (2005). *Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success* (Ş. Alpagut, E. Nal & H. Nal, Çev.). CSA Global Publishing.
- Mandell, B., & Pherwani, S. (2003). Relationship between emotional intelligence and transformational leadership style: A gender comparison. *Journal of Business and Psychology*, 17(3), 387–404. <http://doi.org/10.1023/a:1022816409059>
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3), 197–215. https://doi.org/10.1207/s15327965pli1503_02
- Meo, M. (2019). Membentuk nilai-nilai karakter. *Journal Ilmiah Pendidikan Citra Bakti*, 6(2), 167–176.
- Minazova, Z., Rachkovskaya, N., Muskhanova, I., Lechiyeva, M., & Nasugayeva, A. (2019). Moral education of teenagers at schools. *Proceedings of the 5th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2019*, 2276–2282.

- Neha, B. (2022). Study on impact of emotional intelligence on the academic performance of the students with special reference to management students. *International Journal of Advanced Research in Science, Communication and Technology*, 2(1), 58–63. <http://doi.org/10.48175/IJARSCT-7414>
- Olusola, O. I., & Samson, O. (2015). Moral intelligence: An antidote to examination malpractices in Nigerian schools. *Universal Journal of Educational Research*, 3(1), 32–38. <http://doi.org/10.13189/ujer.2015.030105>
- Reiff, H. B., Hatzes, N. M., Bramel, M. H., & Gibbon, T. (2001). The relation of LD and gender with emotional intelligence in college students. *Journal of Learning Disabilities*, 34(1), 66–78. <https://doi.org/10.1177/002221940103400106>
- Salar, B., Hekim, M., & Tokgöz, M. (2012). 15–18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 123–135.
- Saruhan, Ş.C. & A. Özdemirci (2011). *Bilim, felsefe ve metodoloji*. 2. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Shrout, M. R., Voelker, D. K., Munro, G. D., & Kubitz, K. A. (2017). Associations between sport participation, goal and sportpersonship orientations, and moral reasoning. *Ethics & Behavior*, 27(6), 502–518. <https://doi.org/10.1080/10508422.2016.1233494>
- Şen, M. (2023). *Duygusal zekâ ve mental dayanıklılık: Bilinçli farkındalık açısından takım sporlarında bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Syafruddin, M. A., Jahrir, A. S., & Yusuf, A. (2022). Peran pendidikan jasmani dan olahraga dalam pembentukan karakter bangsa. *Journal Ilmiah STOK Bina Guna Medan*, 10(2), 73–83. <https://doi.org/10.55081/jsbg.v10i2.692>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Taşlıyan, M., Hırlak, B., & Harbalıoğlu, M. (2017). Duygusal zekâ, iletişim becerileri ve akademik başarı arasındaki ilişki: Üniversite öğrencilerine bir uygulama. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(3), 45–58.
- Tatlısu, B., Tozoğlu, B., Uçan, İ., & Polat, Ş. (2024). The effect of sports on the expected confidence and Yakut moral intelligence levels of university students. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 6(4), 440–450. <https://doi.org/10.56639/jsar.1552266>
- Tiyenç, N. N. (2024). *Okul sporları müsabakalarına katılan lise öğrencilerinde zihinsel dayanıklılık ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Van Rooy, D. L., Alonso, A., & Viswevaran, C. (2005). Group differences in emotional intelligence scores: Theoretical and practical implications. *Personality and Individual Differences*, 38(3), 689–700. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.05.023>
- Yakut, S., & Yakut, İ. (2021). Yakut-Ahlaki Zekâ Ölçeği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(76), 836–842.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık.
- Zain, A. N., Abd Elghany, M. A., & Al-Hawala, S. M. M. (2025). Building a moral intelligence scale for those who practice individual and group sports activities. *Beni-Suef Journal of Physical Education and Sports Sciences*, 8(22), 82–103. <https://doi.org/10.21608/obsa.2025.421760>

KATKI ORANI <i>CONTRIBUTION RATE</i>	AÇIKLAMA <i>EXPLANATION</i>	KATKIDA BULUNANLAR <i>CONTRIBUTORS</i>
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Oğuzhan ÇALI
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Oğuzhan ÇALI
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Oğuzhan ÇALI
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Oğuzhan ÇALI
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Oğuzhan ÇALI
Destek ve Teşekkür Beyanı/ <i>Statement of Support and Acknowledgment</i>		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
Çatışma Beyanı/ <i>Statement of Conflict</i>		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
Etik Kurul Beyanı/ <i>Statement of Ethics Committee</i>		
Bu araştırma, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Etik Kurulunun 31.05.2025 tarihli ve E-50704946-050.04-521719 sayılı kararı ile yürütülmüştür. <i>This research was conducted with the decision of Sivas Cumhuriyet University Ethics Committee dated 31.05.2025 and numbered E-50704946-050.04-521719.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.